

Het Grote Raadsel van Mama Ouk

Voor leerkrachten

2 Inkijkexemplaar

inleiding voor leerkrachten

het bezoek aan Bo(o)mvol

Welkom leerkracht,

Wat fijn dat jullie Bo(o)mvol bezoeken.

In deze interactieve tentoonstelling ontdekken kinderen van 4 tot 7 jaar de wondere wereld van de zomereik en de vele dieren, planten en zwammen die er leven.

De expo is opgevat als een speelse, leerrijke ervaring waarin verwondering centraal staat.

Vorbereiding

Vóór de start van het museumbezoek geven we alle begeleiders een korte rondleiding in de zaal en tonen we jullie waar de verschillende spelelementen en materialen zich bevinden. Elke begeleider krijgt de bijhorende opdrachtenbundel.

Startmoment: het verhaal van Mama Ouk

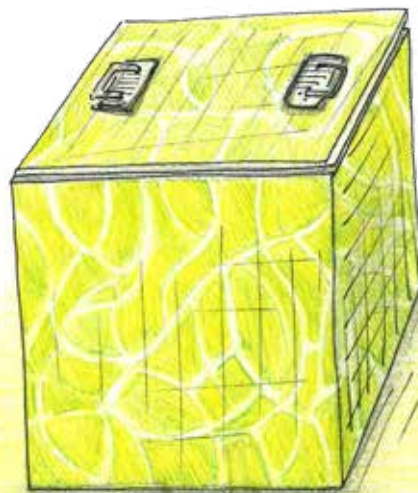
Het bezoek begint klassikaal met een vertelmoment. De leerkracht leest het verhaal 'Het Grote Raadsel van Mama Ouk' voor, met poppen uit de grote kist in de zaal. Dit verhaal is het startpunt van jullie avontuur. De kinderen helpen Dries de rode eekhoorn om het raadsel van Mama Ouk op te lossen en ontdekken zo spelenderwijs het belang van paddenstoelen, samenwerking en zorg voor de natuur.

Na het verhaal krijgen alle kinderen een **groen petje**: ze worden hulpboswachters in opleiding!

Dries de eekhoorn roept hen op om het bos schoon te maken en goed voor de natuur te zorgen.

Bo(o)mvol

methodiek

Verdeling in groepjes

De klas wordt opgedeeld in vier groepjes (A, B, C en D). Elk groepje heeft een volwassen begeleider die het bijhorende opdrachtenblad bij zich houdt. De groepjes starten elk aan een andere opdrachtzone en schuiven na ongeveer 30 minuten door naar de volgende. Zo doorlopen de kinderen alle opdrachten.

In de zaal zijn verschillende spelelementen aanwezig, zoals de snoezeltent, het winkeltje, de boshut met verrekijkers en nog veel meer. Extra materialen zitten in de kist bij het verhalenboekje.

Afsluiting

Wanneer de groepjes alle opdrachten hebben voltooid, komen we opnieuw samen voor een korte afsluiting. Alle kinderen ontvangen een medaille als beloning voor hun inzet.

We wensen jullie een boeiende, speelse en leerrijke tijd toe in het bos bij Mama Ouk. Samen maken we van elk kind een trotse hulpboswachter!

Opdracht 1

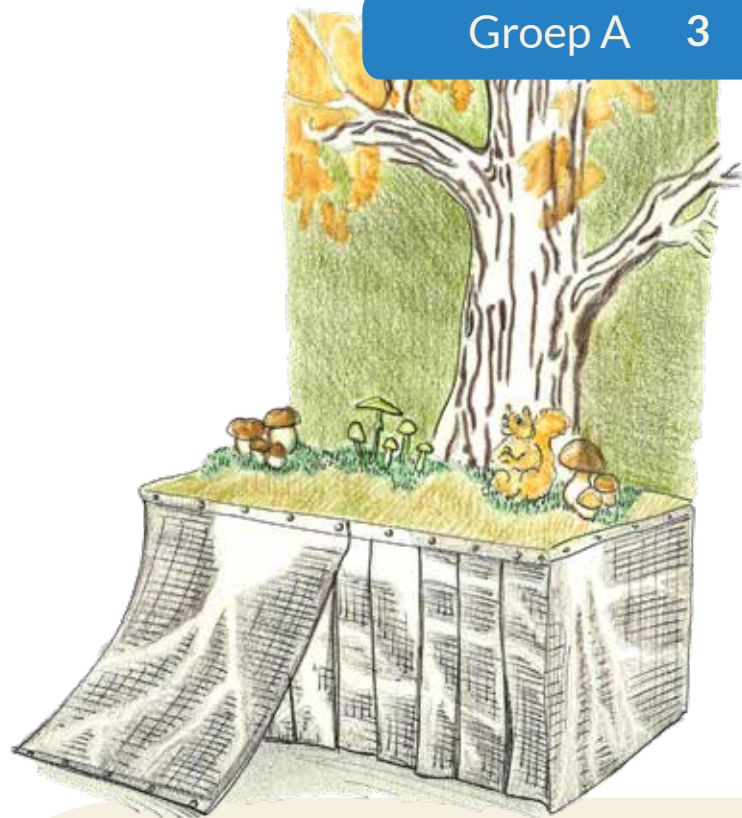
Het geheime netwerk onder de grond

begeleider

Onder de grond, rond en in de wortels van bomen zitten hele dunne draadjes. Die draadjes horen bij zwammen. De boom en de zwam helpen elkaar. De boom geeft een beetje suiker aan de zwam en de zwam geeft water en eten aan de boom.

De draadjes van de zwam kunnen bomen met elkaar verbinden, net als een soort weg onder de grond. Via die weg kunnen bomen elkaar helpen.

Bijvoorbeeld, als een boom weinig eten heeft, kan een andere boom wat extra sturen via die draadjes. Sommige wetenschappers denken dat bomen ook signalen kunnen sturen, zoals: "Er komen insecten!" Maar dat weten ze nog niet helemaal zeker. Ze moeten dit nog goed onderzoeken.

aan de kinderen

Kruip onder de tent en ontdek het netwerk van zwamdraden.

Onder de grond zitten hele dunne draadjes, dat zijn de zwamdraden. Daar groeit de zwam. Soms komt er een stukje van de zwam boven de grond: dat is de paddenstoel! Die paddenstoel is een soort 'vrucht' van de zwam; net zoals een appel aan een boom groeit.

Herken je de paddenstoelen?

Ga maar eens rechtstaan. Boven op de tent zie je twee modellen van het gewoon eekhoortjesbrood, een model van de groene knolamaniet en van de rode koolzwam.

wat?	leerdoel	duur	materiaal
Kinderen kruipen onder de tent en ontdekken het netwerk van zwamdraden.	Kinderen ontdekken dat er onder de grond in het bos een netwerk van zwamdraden leeft, dat bomen helpt om voeding en water te krijgen. Ze leren dat een boswachter deze verborgen netwerken bestudeert om het bos gezond te houden.	10 minuten	Snoezeltent met lichtjes.

lesdoelstellingen

- Kinderen kunnen het netwerk van zwamdraden onder de grond ontdekken.
- Kinderen kunnen begrijpen hoe bomen en zwammen elkaar helpen.

Opdracht 2

Vriendjes van de boom

begeleider

Zwammen en bomen kunnen goede vrienden zijn! Sommige zwammen, zoals eekhoorntjesbrood, helpen de boom om water en voedsel uit de grond te halen. In ruil daarvoor geeft de boom suikers aan de zwammen. Zo helpen ze elkaar om sterk en gezond te blijven. Samenwerken is belangrijk, ook in het bos!

aan de kinderen

Maak de puzzel aan de muur en ontdek welke paddenstoelen samenwerken met de zomereik. Maak de reuzegrote puzzel van de gewone fopzwam. Deze paddenstoel werkt heel graag samen met de zomereik.

wat?	leerdoel	duur	materiaal
Kinderen maken puzzels van paddenstoelen.	Kinderen leren over paddenstoelen die samenwerken met de zomereik. Zij helpen de boom groeien. Een boswachter zorgt ervoor dat de goede zwammen blijven en de slechte weggaan.	10 minuten	Magnetische paddenstoelpuzzel aan de muur en de bak met reuzegrote puzzel van de gewone fopzwam.

lesdoelstellingen

- Kinderen kunnen begrijpen hoe zwammen en bomen elkaar helpen.
- Kinderen kunnen ontdekken welke paddenstoelen samenwerken met de zomereik

Opdracht 3

Wat eet ik graag?

begeleider

Wie is er al eens naar de winkel geweest? Wat koop jij dan graag? Gebruik je een winkelkarretje of een mandje? Wel, vandaag gaan we winkeltje spelen voor de bosdieren!

Deze dieren wonen in het bos rond de zomereik. Ze krijgen ook honger en moeten iets lekkers zoeken om te eten. Maar... weet jij wat elk dier graag eet?

Geen zorgen, op deze grote prent zie je wat ze lekkers vinden. Bijvoorbeeld: de eekhoorn houdt van beukenootjes. Kijk, ik neem het kussentje met beukenootjes erop en leg het in het mandje van de eekhoorn. De eekhoorn eet nog meer dingen. Zie jij wat nog?

aan de kinderen

1. Je krijgt één (of meerdere) voedselkussentjes. Op het kussentje staat iets wat een bosdier graag eet.
2. Kijk goed naar de grote prent. Daarop zie je welk dier wat eet.
3. Zoek het juiste mandje. Elk dier heeft zijn eigen mandje.
- Vind jij het juiste dier dat jouw voedsel eet?
4. Leg het voedselkussentje in het juiste mandje.
5. Ben je klaar? Dan mag je opnieuw meespelen met een ander kussentje.

Veel winkelplezier in het bos!

wat?	leerdoel	duur	materiaal
Kinderen spelen winkeltje in het bos en ontdekken wat bosdieren eten. In deze winkel vind je geen koekjes of appels, maar wel eikels, beukenootjes, paddenstoelen en zelfs een eitje van een koolmees. De bosdieren komen winkelen, en wij helpen hen aan hun lievelingseten.	Kinderen ontdekken wat verschillende bosdieren graag eten. Ze leren dat elk dier zijn eigen lievelingskostje heeft. Ze ontdekken ook dat een boswachter veel weet over de natuur; over bomen, dieren én wat die dieren eten.	15 minuten	Het winkeltje met • mandjes met de afbeelding van elk dier zoals de rode eekhoorn, bosuil, koolmees... • 'kussentjes' die het voedsel voorstellen zoals eikels, een rups, eekhoorntjesbrood. • een grote, duidelijke prent met de dieren en hun voedsel.

lesdoelstellingen

- Kinderen kunnen verschillende soorten voedsel identificeren die door bosdieren gegeten worden.
- Kinderen kunnen samenwerken om de juiste voedselkussentjes in de juiste mandjes te plaatsen.

inkijkexemplaar

Groep B

Opdracht 1

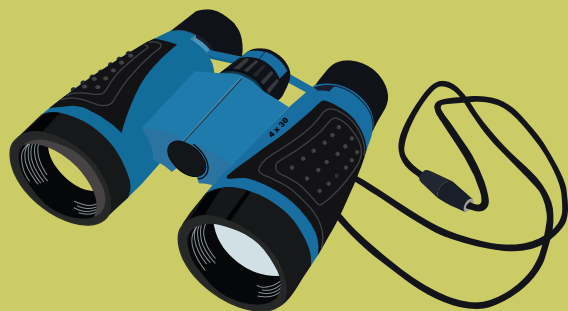
Kijk, wie woont er in de boom?

begeleider

Aan de zijkant van de boshut vind je een zitbankje. Daar hangen verrekijkers en infokaarten. Kijk naar de boom met een verrekijker. Welk dier zie je? En welk dier hoort hier eigenlijk niet thuis?"

Elke fiche omvat:

- een dier of een paddenstoel uit de grote tekening
- weetjes en informatie
- een eenvoudige doe-opdracht

aan de kinderen

- Ga zitten op het bankje naast de boshut.
- Neem een verrekijker en kijk naar de grote boom.
- Welk dier zie je?
- Vind je de infokaart van het dier?
- Kan je het dier ook terugvinden in de collectiekast?

wat?	leerdoel	duur	materiaal
De kinderen kijken naar de grote tekening van de oude zomereik in de herfst. Ze zoeken naar dieren en paddenstoelen.	Kinderen ontdekken welke dieren en paddenstoelen leven in en rond de zomereik. Ze leren dat een boswachter goed voor de dieren zorgt en veel weet over de natuur, zoals over paddenstoelen.	10 minuten	Verrekijkers en fiches aan de boshut.

lesdoelstellingen

- Kinderen kunnen verschillende dieren en paddenstoelen leren herkennen en benoemen.
- Kinderen kunnen observatievaardigheden ontwikkelen en leren hulpmiddelen zoals verrekijkers gebruiken.

Opdracht 2

Waar wonen deze bosdieren?

begeleider

De boswachter zorgt goed voor het bos en voor de dieren die daar wonen. Hij weet waar de dieren slapen, eten en zich verstoppen. Is er een probleem? Dan helpt de boswachter.

De boswachter maakt rustige plekjes zonder mensen.

Hij plant bomen met lekkere vruchten en noten.

De boswachter laat oude bomen staan.

De boswachter laat blaadjes, struiken en takken liggen.

aan de kinderen

Waar woont de ekster? Trek met je vinger een lijn tussen de ekster en zijn woonplek. Doe nu hetzelfde voor de andere dieren.

Tip: de oplossing en extra info vind je op de achterzijde van de pancarte.

wat?	leerdoel	duur	materiaal
Kinderen oefenen hun fijne motoriek door lijnen te trekken tussen bosdieren en hun woonplekken, terwijl ze spelenderwijs leren over hun leefomgeving.	Kinderen leren dat een boswachter ervoor zorgt dat de dieren veilig zijn in het bos en dat ze een plek hebben om te leven, nestelen of schuilen.	10 minuten	Pancarte 'Waar wonen deze bosdieren?'

lesdoelstellingen

- Kinderen kunnen respect tonen voor de natuur en de leefomgeving.
- Kinderen kunnen kennis verwerven over verschillende soorten dieren en hun habitat.
- Kinderen kunnen hun fijne motoriek ontwikkelen door middel van gerichte opdrachten.

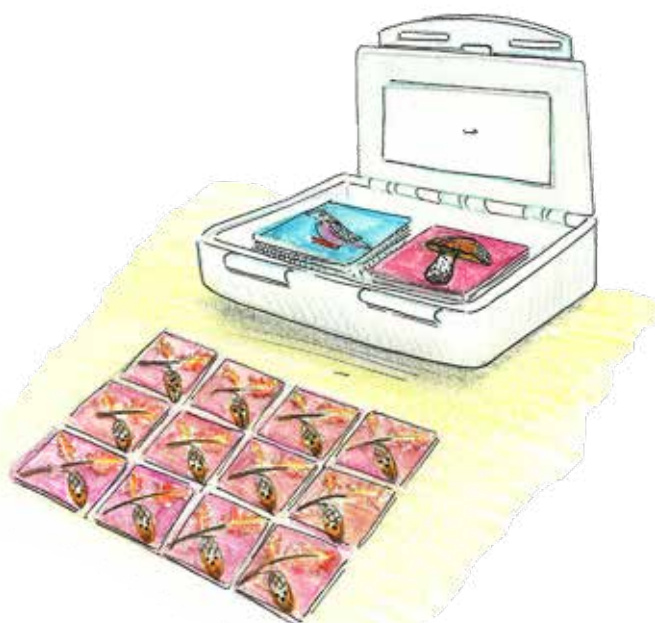
Opdracht 3

Zoek de bosvriendjes!

begeleider

Spelregels:

1. Leg alle kaartjes met de afbeelding naar beneden op de grond
2. Draai om beurt twee kaartjes om en kijk of ze hetzelfde zijn
3. Als ze hetzelfde zijn, mag je ze houden en nog een keer proberen
4. Als ze niet hetzelfde zijn, draai je ze weer om en is de volgende speler aan de beurt
5. Het spel gaat door totdat alle kaartjes zijn gevonden
6. De speler met de meeste kaartjes wint het spel

aan de kinderen

Zoek twee kaartjes die hetzelfde zijn.

Kruip door het holletje naar de nachtkant van de boom. Hou je ogen onderweg goed open!
Kan je alle bosmuisjes tellen?

(Oplossing: het zijn er 6!)

wat?	leerdoel	duur	materiaal
Een memory kaartspel met bosdieren en bospaddenstoelen.	Kinderen leren dat een boswachter het leven in het bos goed kent. Met dit spel leren kinderen de verschillende bosdieren en paddenstoelen herkennen, wat hun kennis over de natuur vergroot.	10 minuten	Doosje met 52 kaartjes waarvan 26 dubbel.

lesdoelstellingen

- Kinderen kunnen de verschillende bosdieren en paddenstoelen leren herkennen.
- Kinderen kunnen hun geheugen en concentratie oefenen door het onthouden en matchen van kaartjes.
- Kinderen kunnen sociale vaardigheden ontwikkelen door samen te spelen en te leren wachten op hun beurt.

Opdracht 1

Ogen in de nacht. Welke dieren zien we?

begeleider

Het is nacht en in het bos zie je alleen nog maar de blinkende ogen van de dieren. Kan jij raden welke ogen bij welk dier horen?
Hang de flapjes juist.

Tip: het eikenuiltje is een nachtvlinder.

aan de kinderen

Hang het flapje met ogen bij het juiste dier.
Vertel me een weetje over dat nachtdier.
Vind je het dier ook terug in de collectiekast?

Kan je ook raden bij welk dier deze ogen horen?

Nachtzijde

Het is nacht en in het bos lichten de ogen van de dieren op.
Kun jij raden welke ogen bij welk dier horen?
Til de flapjes op om het antwoord te zien.

Kan je ook raden bij welk dier deze ogen horen.

wat?	leerdoel	duur	materiaal
Kinderen kijken naar de grote tekening van de oude eik tijdens de nacht. Ze zoeken welke ogen bij welk nachtdier horen. Daarna zoeken ze het dier in de kast met collectie.	Kinderen leren over nachtdieren in een bos. Een boswachter houdt ook 's nachts het bos en de dieren in de gaten.	10 minuten	Flapjes met ogen van nachtdieren.

lesdoelstellingen

- Kinderen kunnen verschillende nachtdieren herkennen en benoemen.
- Kinderen kunnen de ogen van dieren observeren en correct toewijzen aan de juiste dieren.
- Kinderen kunnen samenwerken om de flapjes met ogen bij het juiste dier te hangen en weetjes over de dieren te delen.

Opdracht 2

Schatten uit het bos: wat vind jij?

begeleider

Hier staat een bak vol met dingen uit het bos. Wat zie je allemaal? Je mag voelen, ruiken, kijken, vergelijken... Je mag iets eruit nemen, laten zien aan de anderen en zeggen wat jij ermee wil doen. Misschien wil je dingen bij elkaar leggen die op elkaar lijken. Of die juist héél verschillend zijn.

De grote dennenappel is van de zeeden (*Pinus pinaster*). Dit hoort niet thuis in het bos. Hoe is die hier terecht gekomen?

(De zeeden (*Pinus pinaster*) is oorspronkelijk inheems in het Middellands Zeegebied. In België is de zeeden voornamelijk aangeplant in de duinen langs de kust. In sommige gevallen kan de zeeden spontaan groeien.)

aan de kinderen

- Welke dingen voelen hetzelfde?
- Wat is het zwaarste?
- Wat zou jij samen in een doos stoppen?
- Wat zou een vogel kunnen gebruiken?
- Wat vind je het raarste in de bak?

Laat vooral ruimte voor verwondering en fantasie. Het gaat hier niet om goed of fout, maar om het proces van kijken, voelen en nadenken.

wat?	leerdoel	duur	materiaal
Een open ontdekactiviteit waarbij kinderen zelf sorteren, vergelijken en benoemen.	Kinderen ontdekken materialen uit het bos met hun handen en ogen. Ze worden uitgenodigd om zelf verbanden te leggen, te ordenen, te benoemen, te fantaseren. Er is geen 'juiste' manier.	15 minuten	Kist met natuurlijk materiaal uit het bos. Eikels, dennenappels, schors, slakkenhuisjes en plastic materiaal zoals spinnen, duizendpoten, pissebedden, kevers.

lesdoelstellingen

- Kinderen kunnen materialen en voorwerpen verkennen en onderzoeken.
- Kinderen kunnen hun zintuigen gebruiken om de wereld om hen heen te verkennen.
- Kinderen kunnen hun verbeelding en creativiteit gebruiken in spel en activiteiten.

Opdracht 3

Onderzoek de boom

begeleider

Oh nee!

Er is een zieke boom in het bos! Er groeit iets onder de schors van die boom. De boswachter heeft jouw hulp nodig om te onderzoeken of die boom nog gezond is.

aan de kinderen

Zoek de boom en voel met je handen voorzichtig over de stam. Wat voel je? Gebruik een **vergrootglas** om heel dichtbij te kijken. Wat zie je?

Zie je zwarte draden? Dan is de boom ziek!

Extra info: de zwarte draden van de honingzwam lijken een beetje op schoenveters. Deze draden eten de boom vanbinnen op, waardoor de boom uiteindelijk sterft. Als de boom dood is, zoekt de zwam een volgende boom om op te leven. Om te voorkomen dat de zwam zich verder verspreidt, moet de zieke boom gekapt worden.

Geen draden? Dan is de boom gezond!

wat?	leerdoel	duur	materiaal
Kinderen onderzoeken een zieke boom.	Kinderen leren dat een boswachter bomen controleert. Als de boom ziek is, weet de boswachter wat hij moet doen om te helpen. Kinderen doen zelf onderzoek en maken een keuze. Ze kleven een groene sticker (= gezonde boom) of een rode sticker (= zieke boom) op de stam.	10 minuten	Doos met vergrootglazen + rode en groene stickers.

lesdoelstellingen

- Kinderen kunnen vragen stellen en eenvoudige experimenten uitvoeren, zoals het bekijken van zwamdraden onder een loep.
- Kinderen kunnen samenwerken en elkaar helpen.

Opdracht 1

Bosdieren en afval. Hoe wij helpen.

begeleider

Er ligt afval in het bos! Oh neen! Wat nu? Wat kunnen wij doen?

Wijs de kinderen op het materiaal.
(grijpers, handschoenen en vuilbakken)

Ja, we gaan het bos schoonmaken.
Waarom is dat een goed idee denk je?

Dieren kunnen heel erg ziek worden van plastic, zakjes chips of blikjes in het bos.

- **Per ongeluk afval eten:** een boomarter kan denken dat een plastic zakje eten is. Als hij het opeet, krijgt hij buikpijn en kan hij zelfs doodgaan.
- **Vies water en grond:** afval maakt de grond en het water giftig. Dan worden de planten ziek en hebben de dieren geen proper drinkwater meer.
- **Vastzitten:** een eekhoorn kan met zijn pootje vast komen te zitten in een blikje of een plastic zak. Dan kan hij niet meer goed lopen of klimmen.

aan de kinderen

Raap het afval op met je gripper en leg het in de juiste vuilbak. Er is een vuilbak voor papier, één voor **PMD** (plastic, metaal, drankkartons) en één voor rest.

wat?	leerdoel	duur	materiaal
Afval opruimen in het bos met grijpers en sorteren in PMD, papier en restafval.	Kinderen leren dat een boswachter het afval in het bos opruimt. Zo kunnen de dieren en de planten er veilig en fijn leven.	10 minuten	Afval + drie vuilbakjes (PMD, rest, papier). Vijf grijpers en vijf paar handschoenen voor kinderen + twee grijpers en twee paar handschoenen voor volwassenen.

lesdoelstellingen

- Kinderen kunnen het belang van een schoon bos voor de gezondheid van dieren en planten begrijpen.
- Kinderen kunnen afval correct sorteren in de juiste vuilbakken.

Opdracht 2

Kleuren in het bos

begeleider

Dankjewel om het afval op te ruimen, jullie zijn echte hulpboswachters!

Als beloning mogen jullie een kleurplaat inkleuren en inscannen.

aan de kinderen

Kies aan de tekentafels een kleurplaat van je favoriete dier: een vliegend hert, rode eekhoorn, grote bonte specht, bosmuis, rosse vleermuis, everzwijn of de gestippelde oogspanner (een nachtvlinder).

Mooi kleurtje gegeven? Leg de kleurplaat in de scannerkast en druk op de rode knop: dan verschijnt jouw dier op de muur!

wat?	leerdoel	duur	materiaal
Kinderen kleuren een tekening in, leggen het onder de scanner en zien het diertje tot leven komen op de muur.	Kinderen worden op een speelse en creatieve manier bewust gemaakt van de natuur en de dieren die daarin leven, terwijl ze leren over de rol van een boswachter in het beschermen en verzorgen van het bos.	10 minuten	Kleurplaten van een vliegend hert, rode eekhoorn, grote bonte specht, bosmuis, rosse vleermuis, everzwijn of de gestippelde oogspanner (een nachtvlinder) + stiften.

lesdoelstellingen

- Kinderen kunnen verschillende kleuren en vormen gebruiken in hun tekeningen.
- Kinderen kunnen hun fantasie gebruiken om unieke en creatieve tekeningen te maken.
- Kinderen kunnen een scanner gebruiken om hun werk digitaal vast te leggen.

Opdracht 3

Op ontdekking bij de eik!

begeleider

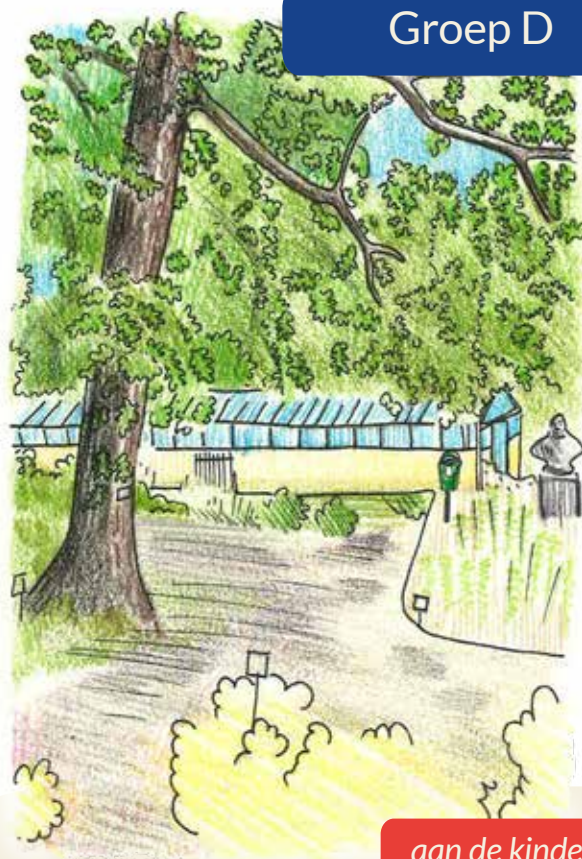
Jullie hebben net de expo over de zomereik ontdekt. Maar nu... worden jullie échte hulpboswachters!

De zomereik in deze tuin is ongeveer 100 jaar oud – jong voor een eik, die wel 400 jaar kan worden! Toch bruist het hier al van leven: dieren, planten, geluiden en geuren, allemaal verbonden met deze boom.

Wist je dat een eik duizenden eikels produceert? Een feestmaal voor eekhoorns, gaaien en muizen!

Boswachters gebruiken hun zintuigen om het bos te begrijpen. Vandaag gaan we kijken, luisteren, ruiken en voelen om de zomereik écht te leren kennen. Misschien fluistert hij ons zelfs een geheim toe...

Klaar om op ontdekking te gaan?

aan de kinderen

- Zoek een blaadje van de zomereik. Kun je het natekenen in de lucht?
- Voel aan de schors. Is ze glad of ruw? Kietelt ze een beetje?
- Sluit je ogen en luister. Hoor je vogels? Misschien fluistert de wind iets?
- Ruik eens aan de bladeren of de aarde. Waar ruikt het naar?
- Zoek kleine diertjes. Zie je een kevertje, spinnenweb of misschien een slak?
- Vind een eikeldopje. Wie zou die hebben verstopt?
- Leg je oor tegen de boom. Hoor je hem lachen, brommen of iets vertellen?

Extra magisch moment:

Deze eik is al 100 jaar oud...
Leg je hand zachtjes op zijn stam.
Sluit even je ogen ...
Hoor je iets in je hoofd of hart?

wat?	leerdoel	duur	materiaal
De kinderen worden echte hulpboswachters en ontdekken wat er allemaal leeft, groeit en verborgen zit rond de zomereik. Ze gebruiken hun ogen, oren, neus en handen om het leven rond de boom te verkennen.	Een boswachter weet veel over het bos en neemt mensen mee op avontuur.	15 minuten	In de tuin: de zomereik in het perk 'Ardennen'. Geen speciaal materiaal, alleen jullie zintuigen en verwondering!

lesdoelstellingen

- Kinderen kunnen de natuur met al hun zintuigen verkennen.
- Kinderen kunnen ontdekken dat een boom geen "eiland" is, maar een huis vol leven.
- Kinderen kunnen leren observeren en zorg dragen voor de natuur.

Bo(o)mvol

Wegwijs in de bundel!

inhoud

inleiding		2
groep A	opdracht 1.....	3
	opdracht 2.....	4
	opdracht 3.....	5
groep B	opdracht 1.....	6
	opdracht 2.....	7
	opdracht 3.....	8
groep C	opdracht 1.....	9
	opdracht 2.....	10
	opdracht 3.....	11
groep D	opdracht 1.....	12
	opdracht 2.....	13
	opdracht 3.....	14
colofon		15

colofon

Concept en inhoudelijke ontwikkeling
Educatief team Kina

Illustraties en vormgeving
Grafisch team Kina

Met steun van De vrienden van het
Schoolmuseum Michel Thiery, VZW

Uitgave september 2025

